

історії Японії, змінивши її міжнародний статус і включивши до категорії так званих «великих держав» [4].

Отже, японській державі вдалося менш ніж на 50 років перетворитися з ізольованої країни з відсталою на декілька століть економікою на провідну країну світу, із якою почали рахуватися всі гравці міжнародної арени. Працелюбний японський народ згуртувався навколо ідеологічних поглядів та досяг небаченого до цього індустріального та політичного зростання, пропустивши одразу декілька етапів розвитку, які в інших країнах йшли століттями.

Список використаних джерел та літератури

1. Мар'янюк О. В. Реставрація Мейдзі 1868 року: Буржуазна революція чи формування абсолютистського режиму. *Наукові праці. Історія: науково-методичний журнал*. 2010. С.142–145.
2. Рубель В. А. Японська цивілізація: традиційне суспільство і державність. Київ : Аквілон-Прес, 1997. 256 с.
3. Кириченко В.П. Нова історія країн Азії, Африки та Латинської Америки. Навч. посібник. Київ: Либідь, 2002. 168 с.
4. Гриценко А. П. Усі уроки «Всесвітня історія». 9 клас. Харків : Вид. група «Основа», 2016. 235 [5] с.

Наук. кер. канд. іст. наук, доц. Чумаченко О.А.

Карепіна Анастасія

«ЕКОНОМІЧНЕ ДИВО» ЯК ЯВИЩЕ В СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

У статті аналізується поняття «економічне диво» як явище у світовій економіці та, зокрема, в світовому господарстві з позиції всесвітньої історії.

Ключові слова: економічне диво, світова економіка, економічний розвиток, економіка.

У другій половині ХХ ст. декілька країн Європи та Східної Азії переживали економічний бум, серед яких були Німеччина та Японія. В Німеччині упродовж 1950-1960-х років спостерігалось більше ніж подвоєння валового внутрішнього продукту (далі – ВВП), а до середини 1960-х років він потроївся. Щорічні темпи зростання ВВП склали 8,6 %, і індекс промислового виробництва зріс до 249 %. Рівень безробіття залишався меншим за 1%. З 1957 по 1973 рік ВНП Японії збільшився в 6,5 рази, а обсяг промислового виробництва практично вдесятеро збільшився. Феномен «економічного дива» виявився в Республіці Корея, Сінгапурі, Гонконзі, Тайвані та інших країнах, а пізніше – в регіоні Південно-східної Азії та Китаї.

«Економічне диво» представляє собою значний стрибок якісних і кількісних показників економіки, описуваний як «період, під час якого країна входить в систему визнаних світових цінностей і стає високорозвиненим партнером промислових лідерів в історично короткий термін». Цей процес розглядається з різних точок зору – економічної, політичної та соціально-культурної, вказуючи на його багатогранність і наявність численних аспектів для вивчення [1, с. 60].

Поняття «економічне диво» відноситься до швидкого та стабільного збільшення обсягу виробництва та валового внутрішнього продукту (далі - ВВП) в певній країні або регіоні. Це може статися через ряд факторів, таких як технологічний прогрес, інновації, політичні реформи, розширення міжнародної торгівлі або інвестиції.

Під «економічним дивом» розуміється економічний ріст, тобто збільшення обсягів товарів і послуг, створених протягом певного періоду. Динаміка економічного зростання в період «економічного дива» свідчить про рівень розвитку національних економік, життєвий рівень населення і те, як ефективно вирішуються проблеми обмежених ресурсів.

Основною передумовою для досягнення економічного росту в період «економічного дива» слугують потенціал росту висококваліфікованої робочої

сили, наявність землі, природних ресурсів, а також географічні та історичні фактори. Проте не завжди збільшення цього потенціалу призводить до позитивних результатів у сфері економічного росту, оскільки зростання потенціалу часто обмежується збільшенням національного багатства.

Потенціал економічного росту в період «економічного дива» визначається як збільшення обсягів, задіяних у виробництві та конкурентоспроможних у сфері інноваційно-технологічних галузей, переміщенні суб'єктів економіки тощо [6].

Показники рівня економічного росту в період «економічного дива» включають зростання валового національного продукту за певний проміжок часу та зростання реального ВВП на душу населення протягом конкретного періоду [4].

Також можна розподілити економічний ріст в період «економічного дива» на два основні типи: екстенсивний і інтенсивний.

Екстенсивний тип росту характеризується збільшенням кількісних показників виробничих факторів, тоді як інтенсивний передбачає якісне удосконалення та поліпшення їх використання. Економічний розвиток може відбуватися навіть при зменшенні темпів капіталовкладень або фізичному зменшенні їх обсягу.

У випадку екстенсивного зростання спостерігається тенденція рівномірного розподілу виробничих факторів з метою досягнення максимального виробництва товарів відносно вкладення економічних ресурсів, зокрема трудових витрат і капітальних інвестицій, а також частково – завдяки використанню нових технологій [5, с. 67].

При інтенсивному зростанні збільшення суспільного продукту обумовлене залученням додаткових трудових ресурсів, капітальних засобів і земельних ресурсів у виробничий процес, при цьому виробничо-технологічна база залишається без змін. Цей тип економічного росту забезпечує зростання

виробництва за рахунок збільшення якості та кількості трудових ресурсів і підвищення потужності промисловості.

Екстенсивний тип економічного розвитку має свої переваги, такі як оперативне освоєння природних ресурсів і зменшення безробіття через повну зайнятість населення.

Екстенсивний тип економічного росту виявляється у кількісному збільшенні виробничих факторів, проте він має свої мінуси, зокрема, технічну відсталість. Оскільки зростання обсягів виробництва відбувається без врахування техніко-економічного прогресу, цей тип росту є витратним. При позитивному темпі економічного росту, збільшення виробничих засобів прямо корелює з чисельністю зайнятого населення [3, с. 49].

Економічний ріст в період «економічного дива» означає масштабні та комплексні зміни в системі, досягнуті прогресивними змінами факторів функціонування, що призводять до збільшення національного багатства. З політичного погляду «економічне диво» визначається роллю державної підтримки на етапі його реалізації. Дослідники узгоджуються в думці про величезну роль держави у створенні сприятливих умов для виникнення «економічного дива». Успішна економічна політика та планування відіграють ключову роль у досягненні поставлених цілей.

Серед історичні прикладів економічних див у світовому господарстві можемо виокремити:

1. Економічне диво після Другої світової війни: багато європейських країн, зокрема Західна Німеччина, відновили свою економіку після війни завдяки масштабному індустріальному відродженню.

2. Японське економічне диво (1950-1980-ті роки): після Другої світової війни Японія швидко відновила свою економіку, ставши однією з провідних світових економік завдяки інноваціям у виробництві, експорті автомобілів та електроніки.

3. Азійські тигри (1970-1990-ті роки): країни Південно-Східної Азії, такі як Сінгапур, Південна Корея, Тайвань і Гонконг, демонстрували вражаючий економічний ріст завдяки експортно-орієнтованій стратегії та інвестиціям у людський капітал.

4. Китайське економічне диво (з 1980-х років до сьогодення): Китай перетворився з аграрної країни в світову економічну супердержаву завдяки економічним реформам, великим інвестиціям та розширенню міжнародної торгівлі.

5. Технологічне диво (починаючи з 1990-х років): розвиток інформаційних технологій та інтернету сприяв народженню нових галузей та компаній, таких як Google, Amazon, Apple та інші, що мають значущий вплив на світову економіку.

Основні фактори, що призвели до виникнення «економічного дива», є спільними для багатьох країн. Серед них можна виділити: перехід від централізованого управління до ринкової моделі економіки; впровадження технологічних нововведень і застосування досягнень науково-технічного прогресу; зосередженість економіки на зовнішньому експорті; активізація внутрішнього ринкового сегмента; та інтенсивний ріст підприємництва [2, с. 100-101].

Держава повинна проводити реформи та приймати заходи для успішної модернізації. Важливо не лише підтримувати конкурентоспроможні галузі, але і стимулювати розвиток тих, що можуть стати конкурентоспроможними у майбутньому. Встановлення норм та стандартів, підняття технічного рівня виробництва та підвищення якості продукції є важливими завданнями для держави. Це створює сприятливий клімат для інвестицій, розвитку нових галузей та підвищення ефективності використання ресурсів. «Економічне диво» часто створює нові можливості для країн, але також можуть виникнути і проблеми, такі як соціальна нерівність, екологічні виклики або фінансові кризи.

Список використаних джерел та літератури

1. Гриценко А. П. *Всесвітня історія. 11 клас. Стандартний та академічний рівні*. Харків : Вид. група «Основа», 2017. 80 с. (Серія «Мій конспект»).
2. Гриценко А. П. *Хрестоматія зі всесвітньої історії. 11 клас. : в 3 ч. Частина III*. Харків: Вид. група «Основа», 2012. 110[2] с. (Б-ка журн. «Історія та правознавство». Вип. 12 (108)).
3. Гусев Ю., Белікова Н. *Зарубіжний досвід проведення економічних реформ у країні та її регіонах*. *Бізнес Інформ*. 2015. № 10. С. 46–52.
4. Неклеса А. *Сутнісна характеристика економічного зростання. Ефективна економіка*. 2016. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_10_39 (дата звернення 13.11.2023).
5. Оголь Д. *Економічне зростання: сутність, якість і стійкість*. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 2. С. 67-72.
6. Шморгун О. *Економічна інноваційність у стадіально-цивілізаційному вимірі. Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей*. Матеріали III Міжнародних філософсько-економічних читань, 25–26 травня 2010 року, м. Львів. С. 76-88. URL: <https://elibrary.ivinas.gov.ua/2947/> (дата звернення 13.11.2023).
Наук. керів.: Петренко Н. М., доктор філософії

Козлова Ірина

ПЕРШІ ЖІНКИ-ЧЛЕНИ ПАЛАТИ ГРОМАД У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ (1918 – 1939 РОКІВ)

У статті досліджено участь перших жінок у парламенті Великої Британії в період 1918–1939 рр. Проаналізовано політичну активність жінок-політиків і їх вплив на законодавчу роботу Палати громад. З'ясовано основні зміни в парламенті, які запровадили перші жінки-політики. Окреслено конкретні досягнення та проблеми, з якими стикалися жінки-парламентарії в цей період.

Ключові слова: *Велика Британія, жінки-політики, суфражистки, парламент, Палата громад, Палата лордів, закони, акти, памфлети.*